

'לדינו של מוכר בורקס בולגרי בפלורנטינ'

סיפור מאת

בן-ציון יהושע

א

שעת חצות. טלפון החוגה השחור פצח בצלצול עקשני של פעמון כנסייה שיצא משליטה. אמות הספים רעדו. "קיבינימט, מי מתקשר בשעה כזאת?", רטן פרופ' אלי פז, "זהו. השינה הלכה לכל הרוחות. מחכה לי עכשיו עוד ליל נדודים של חשבון נפש עם עצמי ועם העולם. למה זה מגיע לי?", רטן כאישה מיוסרת שסבל העולם רובץ על כתפיה. הוא בקושי נעמד על רגליו וניגש לטלפון המאיים, שכבר הביא לא מעט בשורות משמחות אך גם לא החמיץ בשורות מרות שהשאירו צלקות. "מה הפעם?!", שאל.

"הלו, הלו...כן... מדבר פרופסור אלי פז. עכשיו חצות. מי זה?...".

"ערב טוב פרופ' אלי פז, מדברת סופי", נשמע קול רך של אישה צעירה במבטא אמריקאי, "אני מתנצלת על השעה המאוחרת אצלכם, אצלנו בבוסטון רק חמש אחר הצהריים. הדובדבן פורח, שמש פז זוהרת. שמים תכולים, הים כחול. אווירה אירופית. שכונה ויקטוריאנית, נהר צ'רלס הפשיר לא מכבר והוא יפה מתמיד, סירות מפרש מטפטפות כתמי לבן והפארקים ירוקים ופורחים. רוח נעימה מנשבת מהים. כולם רעננים אחרי שנת צהריים. רק במזרח התיכון הכול ישנוני בשעה הזאת".

"תודה סופי על התיאור הצבעוני. אני מכיר את הנופים הרומנטיים של ניו-אינגלנד. במה אוכל לעזור לך גברתי? אולי אצא לחולל בכרמים?", אלי השתדל להיות מאופק ככל האפשר ולא להתפרץ.

"פרופסור אלי פז, האם השם סאשה אומר לך משהו?", שאלה בקול סופרן שכבר שמע כמותו בזמן מן הזמנים.

"את רשאית לקרוא לי אלי... לאחר העלייה הרוסית, היו שנים שפגשתי 'סאשה' ממין זכר ו'סאשה' ממין נקבה. היו לי סטודנטים וסטודנטיות שנשאו בגאווה את השם סאשה. כמעט כל רוסי ורוסיה, ללא קשר לדת, גזע ומין, מאמץ את השם 'סאשה' לעצמו, לבנו, לבתו או למאהבת שלו".

"זה נכון... הרוסים אוהבים את השם סאשה, שזה קיצור ידידותי של השם 'אלכסנדר', הכובש הגדול מאמצע המאה הרביעית לפני הספירה..."

"סופי, אני מקווה שלא נדבר עד עלות השחר על סאשה... מה הסיפור שלך?", פרופסור אלי פז התחיל לאבד סבלנות.

"אגש ישר לעניין – בשבוע הבא אני מגיעה לישראל. אשמח לפגוש אותך ולשוחח אתך על נושא חשוב".

"איפה תגורי?" שאל.

"ניפגש בלובי של קינג דייוויד הוטל בירושלים, ביום חמישי הבא בשעה 7 בערב. תוכל לזהות אותי לפי שמלת הטורקיז, רסטות אתיפיות על ראשי ומשקפיים כהים תקועים מעל אפי. אל דאגה, אני אזהה אותך. כבר ראיתי תמונות שלך. אני מכירה את הביוגרפיה שלך – גרוש ואב לשניים".

"סופי, את מכניסה אותי למתח... אפשר לדעת במה מדובר?" במוחו נקרו שאלות שחיפשו מענה: מי זאת סופי? למה אינה חושפת באיזו סאשה מדובר? "זה לא לטלפון. אבהיר לך הכול בפגישתנו".

באותו לילה ובלילות שלאחריו הוא בקושי נרדם לשעה-שעתיים והתעורר בחרדה. כדורי שינה כבר לא השפיעו עליו. 'הסקרנות הרגה את החתול', 'Curiosity killed the cat', חזר על המנטרה שנקרה במוחו ולא נתנה לו מנוח. 'לחתול יש לא פחות מתשע נשמות. הוא קופץ מבניין רב קומות, נופל על רגליו וממשיך לצעוד בשבילי החיים כאילו כלום לא קרה ומזנק על החתולה הקרובה ודור חתולים חדש בא לעולם. לא רק סקרנות יש כאן, יש גם דאגה. לך תדע איזה סוד טמון אצל אשת הבשורות הזאת. לבי לא מנבא טובות. הכול צפוי והרשות נתונה בידי הנשים לשבט או לחסד. באיזו סאשה מדובר? עם מי מהן ביליתי? מאיפה יש לה תמונות שלי?... מי זו סופי שהתקשרה מבוססטון בחצות הלילה ומה הקשר בין סופי לסאשה? מהיכן השיגה את מספר הטלפון החסוי שלי? האם המפגש בקינג דייוויד יצולם ויוקלט בחשאי?

אלי פז מזג לעצמו קפה שחור חזק מתובל בהל, קינמון, ציפורן וזנגוויל והתחיל לעלעל באלבומי תמונות מן העבר... פעם לפני עידן המחשב והמצלמה הדיגיטלית בני אדם תיעדו את עצמם באלבומים מסודרים. הוא ניסה לקשור פנים לשמות, אך מאמציו לא הוכתרו בהצלחה. הניסיון לפתור את חידת סאשה וסופי העלה בזיכרונו גלריה של נשים יפות יותר ויפות פחות, סטודנטיות שחיזרו אחריו וסטודנטיות שהוא חיזר אחריהן וחזר אל חדרו האפלולי והריק. הוא נזכר בתלמידה יפהפייה שקיבלה בשמחה את הזמנתו להצטרף אליו לנסיעה לכנס במדריד. הוא היה מאושר, הכול היה מובטח, היא חייכה מאוזן לאוזן. סיפרתי לה על טיולים, מסעדות יוקרה, מופעים ובליבי פנימה חשבתי על לילות חשק. תנאי אחד בל-יעבור היא התנתה שהדרכון וכרטיסי הטיסה שלה יופקדו בידה. לא הייתה סיבה לדאגה. הוא בטח בה ונענה. במדריד לאחר ביקורת הדרכונים ואיסוף הכבודה היא נפנפה לו לשלום. לפני שעלתה למונית אמרה: "תודה פרופסור אלי פז על ההזמנה ועל כרטיסי הטיסה. נתראה בירושלים הבנויה כעיר שחוברה לה יחדיו... עם כל הכבוד שאני רוחשת לנדיבות לבך, אני מעדיפה בן זוג מהמחזור שלי. בדיור המוגן תמצא המון נשים שיהיו עפר לרגליך". עלבון גדול מזה הוא לא חווה מעולם. סוף סוף מישהי לימדה אותי 'מאיפה משתין הדג'. בעיניים דומעות הוא היה מוכן שהאדמה תיפער את פיה ותבלע אותו. עוד רגע קט והמונית שלה נעלמה בתנועה הסואנת של מדריד.

השאלות הנוקבות נשארו פתוחות והמשיכו לנקר במוחו. 'זה היה ברור לסופי, כמו השמש היוקדת על כיפת הסלע, שאגיע לפגישה בקינג דייוויד במועד שהכתיבה לי. היא בחורה דעתנית. היא מכתובה לוחות זמנים, ממש כמוני', הרהר, 'מה יקרה אם לא אגיע בשעה היעודה למקום המפגש? מה יקרה אם לא אגיע בכלל? התעלומה תיחשף בעוד שבוע מהיום או בעוד שבעה ימים...'. הימים הזדחלו כתולעת, השעון התנהל ללא מחוגים. היממה התארכה ופרצה את גבולות 7/24. החידה ציפתה לפתרונה..."

ב

משיח לא בא, הוא גם לא צלצל. יום חמישי, שבע בערב, הגיע. כבר משעות הבוקר הוא התכונן לפגישה. התגלח למשעי, התרחץ והתבשם, לבש את חליפת החתונה האפורה שלו, שמאז גירושיו לא לבש אותה. אפילו עניבה אדומה סוציאליסטית קשר לגרוגרת שלו בציפייה דרוכה לפגוש את העלמה בטורקיז עם רסטות אתיופיות ומשקפיים כהים.

משנכנס ללובי של קינג דייוויד, ראה יד מתנופפת לעברו לשלום. הוא הבחין בשמלת טורקיז, רסטות ומשקפי שמש. מחלון הלובי נשקפו חומות ירושלים. מגדל דויד, מואר באור אחרון של שקיעה, הזדקר כמו בימיו הטובים. 'היא זיהתה אותי... יש לה תמונות שלי', סח בינו לבין עצמו.

"את סופי?", אמר בקול צרוד והניף יד חלושה.

"אני סופי. נעים מאוד! יש לי את הכבוד להכיר את פרופסור אלי פז!", קבעה בטון נחרץ ובמבטא אמריקאי עם נגיעות של מבטא צרפתי. "אני בוגרת הרווארד בספרות אנגלית...נפלה ביניהם שתיקה. היא שלפה את המשקפיים הכהים מעיניה ונעמדה על רגליה. אלי פז התבונן בעיני הטורקיז שהלמו את שמלתה ובחן אותה מכף רגל ועד ראש. הוא כבר נפגש עם העיניים האלה ועם החיוך הזה. קומתה הלא גבוהה, הסופרן וצבע השיער היו מוכרים לו. גם סופי נעצה בו מבט חודרני של מכשיר רנטגן MRI, ובחנה אותו מהבהונות ועד לתנוך אוזניו. היא נראתה צעירה מאוד. היא הושיטה את כף ידה. אצבעותיה ארוכות כשל פסנתרנית, ענודות בטבעות כסף, ציפורניה משוחות בלק שחור שהרס את ההרמוניה.

"סופי, מה מביא אותך ליזום פגישה עם אדם לא מוכר?", שאל בלב הולם.

"אתה בהחלט מוכר ועוד איך. ראיתי כבר תמונות שלך, קראתי עליך ושמעתי עליך. לפני קצת למעלה משני עשורים היית בשנת שבתון בהרווארד והיו לך שם פגישות מרתקות".

"אני רואה שקראת הרבה ספרי בלשים או שיש לך דמיון מפותח".

היא חייכה. אלי פז הזמין בקבוק קברנה סוביניון וצלוחית של בוטנים קלויים במלח. הם הקישו גביעים. בעודה אוחזת בבוהן ואצבע בגביע שאלה סופי: "הכרת אישה בשם סאשה?"

"הכרתי יותר מסאשה אחת. היו לי תלמידות ותלמידים רבים והשם 'סאשה' היה נפוץ בקרב העלייה מברית המועצות לשעבר". סופי שלפה מתוך שקית פלסטיק אלבום מאורגן למופת. אלי פז הגביה את משקפיו על פדחתו המעוטרת ברעמה כסופה ובחן כל תמונה כאילו עינית שענים נעוצה בארובת עינו. הוא נשם עמוקות ואמר:

"כן, כן, אני מזהה את האישה בתמונה. הכרתי את סאשה... היא למדה אצלי בקורס קיץ באוניברסיטה העברית על הנושא: 'האמנם אברהם אבינו הוא אבי המוסלמים ואבי היהודים?'. בתום כל שיעור היא נשארה כדי לשוחח אתי בארבע עיניים על נושא השיעור. בכל מפגש היא הוסיפה פיסת מידע על חייה בבוסטון...בשבתון שלי במרכז למדעי היהדות בהרווארד גרתי בקיימברידג'.

בחוף ירד שלג כבד. נהר צ'רלס היה קפוא. החדר ששכרתי היה מוסק במידה מוגזמת כדי כך שהסתובבתי בגופייה ובתחתונים. לפתע צלצול בדלת. סאשה נכנסה, מכוסה בפתיתי שלג. היא פשטה את מעיל הפרווה ומתחתיה התגלתה שמלה קיצית אדומה. "אני מבינה אותך. הגיהנום פחות לווהט מהדירה הזאת". בטבעיות היא הסתגלה מיד לתנאי המקום ונותרה בחזייה ובתחתונים עשויים תחרה. באותו לילה לגמנו כמה בקבוקי יין ואכלנו ארוחת גורמה. איבדנו שליטה על הזמן. לא ידוע לי עד עכשיו מה היו הבשורות שהביא לנו ליל השלג בקיימברידג'. בבוקר היא הציעה לגור אתי בירושלים. תשובתי הייתה שלילית וחשתי שהיא נעלבה. חלפו מאז למעלה מעשרים שנים. עקבותיה נעלמו. היא לא התקשרה וגם לא כתבה.

"אני לא מתפלאת שהיא לא התקשרה ולא כתבה. היא נמצאת בירושלים במקום שהתקשורת בו היא חד צדדית. אני מדברת והיא מקשיבה. אני מבקרת אותה פעם-פעמיים בשנה", חייכה סופי חיוך מר. "לא הבנתי".

"אימא שלי מתה בנסיבות טרגיות ונקברה לפי בקשתה בהר המנוחות בירושלים".
"אני נדהם. לא ידעתי".

"כשהייתי בת שנה היא טיפסה לילה אחד על אדן החלון בבית הקומות שגרנו בבוסטון וקפצה מהקומה התשיעית אל מותה... יוליה האומנת שלי סיפרה לאחר שנים ששמעה קולות של ויכוח והרמת קול שבקעו מחדר השינה ואחר כך השתרר שקט. אני זוכרת את אימא רק מתמונות שראיתי. בתמונה אחת או שתיים היא מחזיקה אותי בזרועותיה והיא נראית מאושרת".

"אני נדהם... אומרים שמקור הכאב היא הידיעה. כל השנים לא כאבתי את מותה כי לא ידעתי שאינה בין החיים. במשך שנים הלכתי עם תחושה כבדה שהיא מחקה אותי. הצטערתי שלא אפשרתי לה לגור איתי בירושלים. עכשיו אני חי בגפי וכואב את מותה. למה אישה נאה כל כך ומשכילה כל כך צריכה למות? למה היא מאסה בחיים? היא עמדה בפני קריירה אקדמית".

"לאבא יש כנראה רגשי אשמה. יותר מפעם הוא סיפר שאימא לא מצאה את עצמה ואת מקומה. היא חיפשה ללא הצלחה משרה אקדמית באחת האוניברסיטאות בארץ. היא הייתה מוכנה להתפשר על מכללה בצפון הארץ, אך שם הציעו לה רבע משרה לשנה אחת במשכורת מעליבה. בבוסטון היא התקבלה כמרצה ב-Boston Baptist College. היא סיפרה בשיעוריה על השורשים היהודיים של ראשוני הנוצרים. מהר מאוד היא חשה זרות וניכור. רבים מתלמידיה היו אנשי כמורה שהתקשו לקבל את זווית הראייה היהודית. בבוסטון היא התרפקה על החיים בארץ ובביקוריה בארץ היא התרפקה על בוסטון... אני חושבת שאתה, מבלי שאולי ידעת על כך, היית מושא אהבתה של אימא".

"לא קראתי אז את רגשותיה אלי. מתוך רמזי דברים הבנתי שהיא מאוכזבת לא רק מעבודתה האקדמית".

"חברותיה הטובות של אימא סיפרו שהייתה מתוסכלת. אבא שזכה לכבוד ולתהילה ולמעמד אקדמי מפואר נעזר לא מעט בידיעות המקיפות שלה. לא

פעם היא כתבה מאמרים שנשאו את שמו בלבד והוא היה גאה בתשבחות שהרעיפו עליו מבלי לומר מילת תודה לאימא. הוא ראה בה מעין מזכירה אקדמית שלו. הוא פגע בה בהערות שוביניסטיות בעוד הוא משווק את עצמו על חשבונה. היא נאלמה דום ועמדה מן הצד. גם אחרי מותה הוא לגלג על המבטא האנגלי שלה ש'נשמע כלדינו של מוכר בורקס בולגרי בפלורנטיין'. הוא הציג את עצמו בפומבי כשוחר השפה האנגלית ותרבותה בעוד שאימא נחשבה בעיניו לבנטינית".

"הבקיאות שלה במכמני הלשון העברית הגיעה לרמות על".

ביומנה אימא מתלוננת: "אינני מבינה איך אדם שהתחנך בקיבוץ דתי בעמק בית שאן יכול לבקר את מדינת ישראל. הוא בטוח שהוא יכול להנהיג את המדינה טוב יותר. הוא יודע איפה להילחם ומאיפה לסגת וכל זה מבלי ששירת אפילו יום אחד בצה"ל בשל טענות ספציפיות כביכול. הוא דיבר על מלחמה ושלום בנשימה אחת, הכול בהתאם לקהל היעד. שמעתי אותו אומר: 'אני מצפה שהאנושות תפסיק להיות בית חרושת להולדת ילדים. אם נפסיק להביא ילדים לעולם והמחלות יתרבו בעולם בגלל זיהום אוויר, תוך דורות אחדים האנושות תיכחד. אפריקה תתרוקן מהשחורים ואסיה תתרוקן מההודים, מהסינים, מהמונגולים ומהשמיים. אירופה תתרוקן מצאצאי הוויקינגים, הסלבים והארים. בני אדם יעלמו מעל פני האדמה, האדמה תנוח מהאסונות שבני אדם כפו עליה, חיית השדה תגיע למנוחה ולנחלה והחזק יטרוף את החלש, הימים והנהרות ישובו להשריץ כמקודם. תורתנו של דארווין תתחיל בסבב חדש. הגורילות והבבוניס יהיו גאים שהם האבות הביולוגיים של בני אנוש. אבא נאם נאומים אבסורדיים בתשלום והתמלא אושר כשקיבל מחיאות כפיים. עד כמה שיישמע מוזר הוא גם התמוגג כשקיבל קריאות בוז והונפו פלקטים שהציגו את קלונו. הוא חוזר ואומר את המנטרה: 'בדמוקרטיה אפשר להשמיץ ולקרוא קריאות בוז, אבל המשמיצים חייבים לאיית נכון את שמי על הפלקטים ולשלם מחיר הגון בשטרות ירוקים'.

"עם אידיאולוגיה לא-אנושית, לא היה סיכוי לאימא שלך להיכנס להיריון".

אימא השתוקקה להיכנס להיריון. היא חששה שהזמן יחלוף ולא תזכה לחבק תינוק או תינוקת משלה.

"לאבא יש מאבק נצחי בין חדרי הלב: בפומבי הוא מתנכר ליהדות שלו ולהיותו בעבר חבר קיבוץ דתי בעמק בית שאן. עולים חדשים בהגיעם ארצה משנים את שמם הלועזי לשם עברי, הוא שמשפחתו עלתה ארצה בעלייה השנייה הגיע לאמריקה לפוסט דוקטורט בבלשנות שמית, השתקע באמריקה ומיד שינה את שמו העברי מ'נפתלי שומר' ל-Summit Prof. N., אני שמרתי על השם המקורי שלנו: סופי שומר... הוא מלמד פילוסופיה של הלשון באוניברסיטת הרווארד. כל שנה שנתיים יוצא לאור ספר חדש שלו באנגלית ומתורגם מיד לכמה שפות. הוא לוקח עבודות סמינריוניות משובחות של תלמידיו, מלטש אותן לפרק בתוך ספרו החדש. הוא לא מזכיר אף אחד מתלמידיו שתרמו לו פרקים בספרו, עם זאת הוא מוכר ומוערך בקהילה האקדמית של פילולוגים ופילוסופים ובחדרי חדרים, בינו לבין עצמו, הוא מכיר היטב את ארון הספרים העברי על בוריו. לא פעם ראיתי אותו בשעת לילה מאוחרת שקוע לאור מנורת שולחן בדף של גמרא. בוקר אחד ראיתי אותו לתדהמתי מניח תפילין. 'אל תדאגי סופי. לא כל יום אני מניח תפילין', אמר, 'היום יום השנה של אבי'. בבית הוא הקפיד לדבר אתי

עברית, קרא בפני ספרים בעברית וציווה עליי לכתוב חיבורים בעברית. בקיץ נשלחתי לקיבוץ דתי בארץ לקייטנה בת חודשיים המיועדת לילדי חו"ל במטרה לחזק את הזיקה ליהדות ולארץ".

"האיש נשמע גאון מטורף ומלא סתירות. הוא קרוע בין העבר שלו לבין מציאות חיי כיום. הדמגוגיה שלו היא לא אמתית אלא ניסיון למשוך תשומת לב של הסביבה".

"מהיומן של אימא למדתי הרבה על חייה האבודים. חיי הנישואין שלה לא סיפקו אותה. ספק אם אבא התקרב אליה. אבא ממוקד רק בעצמו ובקריירה שלו. הוא מנע מאימא להביא ילד לעולם, בטענה פילוסופית כביכול שהוא לא רוצה להביא ילד לסדום ועמורה, עולם חסר ערכים. לדעתו, אם כולם ינהגו כמוהו תוך כמה דורות האנושות תיכחד ונתחיל מחזור חדש של ממותות ודינוזאורים ותורת דארווין תצטרך להוכיח את עצמה מחדש. חברותיה של אימא טענו שהתיאוריה הזאת היא כיסוי לאימפוטנטיות ובמקרה הטוב משיכה לגברים צעירים... אימא העריצה אותך אבל לא נכנסה לפרטים אינטימיים".

"בדרך כלל בסוף כל שיעור שלי אני חומק מהכיתה והולך לדרכי אבל היא לא הרפתה ובתום השיעור היו לה מיליון שאלות חכמות וגם מפוברקות בנושא השיעור. ישבנו במנחה ופתרנו חידות סבוכות. מרמזים ששרבבה בשיחתנו הבנתי שהיא לא מאושרת. חיי הנישואין, המעבר לארץ חדשה והקולג' הבפטיסטי היו קשים עליה. היא שבה והתלוננה שהזמן חולף ולא תוכל להיכנס להיריון. היא קראה לבעלה נפתול".

"נפתול לא נפתול, בכל זאת סופי באת לעולם".

"לדעתי, היא חיפשה דרך לאימהות מבלי לשבור את הכלים".

"והיא כנראה מצאה את הדרך. בכל זאת לא החסידה הביאה אותך לעולם".

"עם עובדות אי אפשר להתווכח", חייכה סופי והחיוך שלה ועיני הטורקיז הבורקות שלה הזכירו לאלי פז את המפגש האחרון עם סאשה. וסופי המשיכה: "ביומן שלה כותבת אימא: 'נסעתי לבקר את ידידי פרופ' אלי פז, הנמצא בשנת שבתון בגפו בהרווארד. הצעתי לו שביום ראשון הקרוב נבלה יממה בפרובינסטאון שבמפרץ קייפ קוד ואולי נצוד שם לווייתן. היה זה לילה בלתי נשכח במלון 'מגדלור התקווה'. גמענו שני בקבוקי יין כמעט על בטן ריקה וסוף סוף הבנתי את משמעות הביטוי 'להתנות אהבים'. סיפרתי לו שאני לוקחת גלולות בקביעות. לא היה לי בעד מה. אינני יודעת מה יהיו התחושות שלו אם יהיה זה לילה של בשורות'. תשעה חודשים מאוחר יותר היא כותבת ביומנה: 'קיבלתי את פירות האהבה מאותו לילה קסום ב'מגדלור התקווה'... אני מחבקת ונושמת את סופי שלי, הילדה היפהפייה הנמצאת בזרועותיי. הקטנה מביטה בי בעיניה הגדולות ואני רואה במבטים האלה את סיפור חיי. לא חשוב לי מה העולם יגיד. מה נפתול יגיד, מה אלי פז יגיד. נזכרתי באמרה של הסופר ההודי חתן פרס נובל לספרות בספרו 'ציפורי נוד': כל ילד בהיוולדו מביא עמו את הבשורה כי לא ניחם אלוהים בעשותו את האדם. ואכן, בואה של סופי לעולם הוכיח שחזון השמדת האנושות של נפתול הוא עורבא פרח ואין לה על מה שתסמוך". בהמשך היא כותבת: "עברו עוד שני לילות ועולמי חרב עליי. באישון לילה התעוררתי מרחש. אני פוקחת את עיני ורואה את נפתול במלוא תפארתו עומד למראשותיי בחדר החשוך ונוהם כחיית טרף. הדלקתי את מנורת השולחן

וגיליתי פנים מלאות תיעוב ושנאה. לא היה לו אומץ להכות אותי או לומר לי מילה והוא הביע את שאט הנפש שלו בדרך ייחודית לו. שמעתי אותו לוחש כנחש שרף: 'שרמוטה, זונה, מפסקת רגליים ומביאה לעולם ממזרים'. אני שומעת ולא מאמינה. תמיד ריחף המשבר בחיי הנישואין שלנו, עכשיו למשבר הנישואין הצטרף גם משבר הלידה. כל כך ציפיתי ללידה ולאחר שהגשתי את חלומי אינני יודעת מה קורה לי. אני פוחדת לישון, שאולי המטורף הזה ינעץ סכין בי ובסופי שלי. הלילות ללא שינה הפכו עד מהרה לדיכאון. ביקשתי את נפשי למות. התמלאתי פחדים. יוליה ישנה לידי והשגיחה על הילדה באהבת אם. רציתי להחזיק בזרועותי את התינוקת שייחלתי לה ולא היה בי את הכוח הנפשי. הפסקתי להיניק אותה ולהחליף לה חיתולים. השדיים מלאים חלב ואני לא יכולה להיניק את סופי. הכאב בפטמות הורג אותי. יוליה מטפלת במסירות בילדה שאליה השתוקקתי ואני מחוץ לתמונה. נפתול לא מחליף אתי מילה. הוא פוחד כנראה שמעמדו ייפגע. הוא מקבל ברכות להולדת הבת ונשלחים אלינו זרי ורדים. הוא מתייחס אליי ואל הילדה כאילו היינו שמש שקופה... אני חשה שדעתי נטרפת... אני מבקשת את נפשי למות. אין לי כוח לכתוב ביומן".

פניו של אלי פז חוורו והסמיקו חליפות. הוא חש דפיקות לב מואצות. הוא לגם מכוס המים גמיעות גדולות וזיעה קרה נדפה ממצחו ומרקותיו. האם סופי זימנה אותי כדי לבשר לי שאני אביה מולידה? ... עשרים שנה חלפו מאז אותו לילה של אבדן עשתונות. במוחו הקודח של אלי פז אצו רצו מחשבות מטרידות על אישה ששמרה בסוד את ההיריון דווקא ממי שצריך לדעת. האם היא חששה שאדרוש ממנה להפיל את העובר? האם לקרוא לאותו ליל אהבים לילה של גניבת זרע? האם לקרוא 'ממזרת' לוולד שבא לעולם מגבר זר חרף העובדה שהבעל החוקי אינו רוצה ילדים? מדוע אישה שמגשימה חלום מנפצת אותו בהתאבדות חסרת היגיון. האם סאשה איבדה את השפיות שלה לאחר הלידה? – המחשבות רצו אצו בראשו. 'איך נקלעתי לתסבוכת הזאת? שיחת טלפון באישון לילה שהפכה לי את הקרביים'.

"אתה נראה שקוע במחשבות. מעניין על מה אתה חושב?"

"אינני חושב כלל. אני חוכך בדעתי מדוע זימנת את הפגישה הזאת ומדוע נענית לה".

"מאיפה העברית הקולחת שלך?"

"מדי שנה בקיץ נשלחתי ארצה לחוות הנוער הציוני, כאן חיזקו בי את הזהות היהודית ואת ידיעת העברית. כל השנים אבא הקפיד בארבע עיניים לדבר אתי עברית וקרא לי מספרים בעברית. במפגשים פומביים הוא דיבר אתי אנגלית. אני עוקבת היום אחרי הספרות העברית וכבר תרגמתי לאנגלית כמה יצירות בפרוזה".

"ספר לי על אימא".

"את מזכירה לי אותה. העיניים והשפתיים שלה. הצבעים שלכן שונים. את כהה יותר. הקשר שלנו היה קצר ביותר. בתום סידרת ההרצאות שלי בקורס קיץ, היא הציעה שנעשה סיור בשרידי בתי הכנסת העתיקים בגליל וברמת הגולן. למחרת הלכנו לצפות בציפורים נודדות שעשו חניית לילה בשמורת החולה ומשם חזרנו הביתה. יום אחרי זה היא חזרה לבוסטון והחלפנו מכתבים בדרך

של שגרה. בשנת השבתון שלי בהרווארד גרתי בקיימברידג' על גדת נהר צ'רלס והיא באה מבוסטון לבקר אותי ונשארה לילה אחד..."

"לא חששת שאשת איש תיכנס ממך להיריון?"

"הייתי בטוח שהיא לוקחת גלולות בקביעות ואין לי ממה לחשוש. עוד באותה שנה היא הגיעה לביקור משפחתי בארץ. נפגשנו בבית קפה והתינוקת בזרועותיה. הייתי המום ושאלתי שאלה פוגענית: 'סאשה, את בטוחה שזה ממני?' היא לא הוסיפה מילה, הותירה את הקפה והעוגה על השולחן שלפנינו. השכיבה את הילדה בעגלה והלכה מבלי לומר שלום".

נפלה שתיקה. לאחר כמה לגימות קפה ושתיקה מאולצת סופי סיפרה:

'כמעט לא הכרתי את אימא. היא התעופפה מהר מאוד. לאחר מותה של אימא היא נקברה בירושלים בהתאם לצוואתה. עד כמה שיישמע מוזר, מותה חולל באבא תפנית. כאיש של הפכים, הוא פתאום גילה אותי. בימי ראשון הוא שיחק אתי בגן השעשועים, לימד אותי לרכב על אופניים וטיילנו בחיק הטבע על שני זוגות אופניים. למדתי ממנו לשחות בנהר. אבא שלח אותי לשיעורי בלט ונגינה בפסנתר, הרעיף עליי אהבה, חגג לי ימי הולדת והציג אותי כבתו בפארקים גם כשהוא לא נשאל. בבית, בין ארבעה קירות, הוא הקפיד לדבר אתי עברית. תיקן כל שגיאה שלי וקרא לי ספרים בעברית. ידעתי לדקלם את הספרים ולהעמיד פנים שאני קוראת בהם. בזכותו קראתי ספרי ילדים בעברית כבר בגיל חמש. בגיל שש קראתי גם באנגלית. אני עוקבת היום אחרי הפרוזה העברית ומתרגמת מעברית לאנגלית. יוליה האומנת הרומנייה הייתה אישה משכילה ששלטה בצרפתית והקפידה על הצרפתית שלי.

"נראה שהוא כעס סאשה על שבאת לעולם..."

"אני הולכת להפתיע אותך. כשהגעתי לגיל 12 אבא האתאיסט כביכול חגג לי בת מצווה בבית-הכנסת הרפורמי 'סיני טמפל'. הוא הזמין את כל מכריו וידידיו מהאקדמיה. הכיבוד היה כיד המלך. התעטפתי בטלית, עליתי לתורה וקראתי בקול צלול ובנגינה את ההפטרה. אבא נשא דרשה שיכלה לכבד כל תיאולוג, כל פילוסוף וכל רב בבית כנסת על הנושא: "והגדת לבנך – יהדות בין טקס לאמונה". הקהל היה מרותק והסתבר שבדומה לרימון שיש לו גם יופי חיצוני וגם תוכן פנימי, הפעם אבא לא הבליט את הפן החיצוני המקומם ונשמע קשור בטבורו לארון הספרים היהודי. חוויה בלתי נשכחת. במכונית בדרכנו הביתה אבא חשף בפניי סוד שהדהים אותי. "סופי, את חושבת שלא ידעתי שלא באת לעולם מרוח הקודש? ידעתי מהרגע הראשון ואף שהעמדתי לא פעם פנים כעוסות שהבהילו את אימא, לא שללתי בתוך תוכי את הרעיון שתינוק יסתובב לי בבית. כשאימא אושפזה לשמירת היריון ב-Brigham and Women's Hospital, היה חשש לשלום העובר. לאחר שבוע של אשפוז הציע לי הרופא המטפל שאימא תפיל את העובר וכעבור יום תחזור הביתה. אימא הייתה מוכנה לכך... מבלי לומר לה מילה איימתי על הרופא: 'שלא תעזו... תקבלו תביעה משפטית שתהרוס לכם את בית החולים היוקרתי שלכם. היא תשכב כאן בפיקוח שלכם עד הלידה. חרף כל הסיכונים אני רוצה שאשתי תלד'. כשבאת לעולם הבאתי לאימא זר פרחים ענק ואפילו הצצתי בך. את הבטתי בי בעינייך הגדולות וחשתי שאת אומרת לי תודה שהצלתי את חיך. הייתי כל כך נרגש שבאת לעולם שלא באשמתי. ברגע של חולשה אפילו נישקתי את אימא בשפתיה".

"זה נשמע כמו אידיליה בין האב, האם ו...הבת".

"אני אוהבת את אבא שלי ובכל זאת אני רוצה לדעת מי אבי הביולוגי. תוכל לתת לי דוגמת רוק שאותו אשמור על הקיסם במבחנה שאני נושאת אתי?"

"בואי נשאיר זאת כחידה לא פתורה".

"אצטרך להסתפק בכפית שבה אכלת את העוגה".